

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक - संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.२७५/महामंडळे

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक :-१६ जानेवारी, २०१९.

वाचा :- सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. महामं-१०/२००३/प्र.क्र.२३६/विघयो-२, दि. ३० नोव्हेंबर, २००४.

प्रस्तावना :-

पात्र लाभार्थ्यांची निवड करण्याचे काम नियोजनबद्धरितीने होण्याच्या दृष्टिने शासन निर्णय, दि. ०९/०२/१९९६ अन्वये महात्मा फुले मागासवर्ग विकास महामंडळासाठी गठीत करण्यात आलेल्या जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील लाभार्थी निवड समितीची दि.३०/११/२००४ च्या शासन निर्णयान्वये पुनर्रचना करण्यात आली.

शासन निर्णय, दि.३०/११/२००४ नुसार जिल्हास्तरीय लाभार्थी निवड समितीची मान्यता घेतल्यानंतर अर्जदारांच्या कर्ज प्रकरणांवर महामंडळाच्या नियमानुसार कार्यवाही करण्यात येते. जिल्हाधिकारी हे महसूल प्रशासनाचे प्रमुख असून, राज्य शासनाच्या सर्व विभागांच्या योजनांचे नियोजन, अंमलबजावणी व आढावा, जिल्हा स्तरावरील वेगवेगळ्या समितीच्या अध्यक्ष पदाची जबाबदारी जिल्हाधिकारी यांच्यावर सोपविली असून कायदा व सुव्यवस्था, आपत्ती निवारण, निवडणुका, अतिमहत्त्वाच्या व्यक्तींचे दौरे या व इतर अनेक कारणांमुळे बहुतांश जिल्हाधिकाऱ्यांना लाभार्थी निवड समितीच्या बैठका घेणे शक्य होत नाही. त्यामुळे महामंडळांच्या अर्जदारांना कर्ज मिळण्यास विलंब होतो व अशा अर्जदारांकडून सातत्याने महामंडळांच्या कार्यालयात पाठपुरवठा करण्यात येतो. महामंडळांकडे उपलब्ध असलेल्या कर्ज योजनेची वित्तीय तरतूद विहित कालावधीत खर्च होत नाही. त्यामुळे ती व्यपगत होते व परिणामी उपयोगिता प्रमाणपत्र देता येत नाही. ही बाब विचारात घेऊन, नवीन लाभार्थी निवड समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

शासन निर्णय, दि.३०/११/२००४ अधिक्रमित करण्यात येऊन सामाजिक न्याय विभागाच्या खालील महामंडळांकरीता या शासन निर्णयाद्वारे लाभार्थी निवड समिती गठीत करण्यात येत आहे:-

१. महात्मा फुले मागासवर्ग विकास महामंडळ मर्या., मुंबई ,
२. साहित्यरत्न लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे विकास महामंडळ मर्या.,मुंबई,
३. संत रोहिदास चर्मोद्योग व चर्मकार विकास महामंडळ मर्या., मुंबई.

लाभार्थी निवड समितीची रचना खालीलप्रमाणे असेल :-

१. अपर जिल्हाधिकारी	-	अध्यक्ष
२. जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी (गट-अ), जिल्हा परिषद	-	सदस्य
३. जिल्हा अग्रणी बँक अधिकारी	-	सदस्य
४. प्राचार्य, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	-	सदस्य
५. कौशल्य विकास अधिकारी	-	सदस्य
६. महामंडळाचे जिल्हा व्यवस्थापक	-	सदस्य सचिव

लाभार्थी निवड समितीची कार्यप्रणाली खालीलप्रमाणे असेल :-

१. लाभार्थी निवड समितीमार्फत लाभार्थ्यांची निवड करण्यात येईल,
२. महामंडळाच्या जिल्हा स्तरीय कार्यालयातून संपूर्ण कार्यवाही केली जाईल,
३. जिल्हा व्यवस्थापक योजनेचे अंमलबजावणी अधिकारी असतील,
४. महामंडळाचे जिल्हा कार्यालय व जिल्ह्यातील वरिष्ठ अधिकाऱ्यांमार्फत कर्ज प्रकरणांसाठी स्थानिक वर्तमानपत्रातून व प्रमुख शासकीय / निमशासकीय कार्यालयातील नोटीस बोर्डावर जाहिरात प्रसिद्ध करण्यात येईल व त्याचवेळी कार्यालयात अर्जाचा नमुना व कागदपत्राची सूची सर्वाना पाहण्यासाठी उपलब्ध करतील,
५. विहित मुदतीत अर्ज Online अथवा Offline किंवा दोन्ही पद्धतीने स्विकारण्यात येतील,
६. राज्य व केंद्र शासनाच्या योजनेअंतर्गत कर्ज मागणी अर्जाची मुदत त्या संबंधीत आर्थिक वर्षासाठीच असेल (दि. १ एप्रिल ते ३१ मार्च). प्रत्येक वर्षासाठी नव्याने जाहिरात प्रसिद्ध करण्यात येईल. तसेच, त्या आर्थिक वर्षात प्राप्त झालेली संपूर्ण प्रकरणे वेळोवेळी मंजूर करण्याची जबाबदारी समितीची असेल,
७. जिल्हा व्यवस्थापक हे समितीचे सदस्य सचिव असल्याने प्राप्त अर्जांची संपूर्ण छाननी/तपासणी करून पात्र व अपात्र लाभार्थ्यांची यादी तयार करतील. यासाठी पुढील बाबी विचारात घेणे अनिवार्य राहिल :-
  - अ) उद्योग / व्यवसायाची वर्धनक्षमता,
  - ब) लाभार्थ्यांची सक्षमता / व्यवसायाचे ज्ञान,
  - क) परतफेडीची क्षमता / जामीनदारांची क्षमता,
८. जिल्ह्यासाठी दिलेल्या उद्दिष्टापेक्षा जास्त अर्ज प्राप्त झाल्यास पात्र लाभार्थ्यांची निवड संगणकीय रॅन्डमायझेशन निवड पद्धतीने (लॉटरी) करून लाभार्थी निश्चित केले जातील,
९. पात्र लाभार्थ्यांना त्या त्या आर्थिक वर्षात महामंडळाकडून कोणत्याही तांत्रिक कारणास्तव कर्ज मंजूर करता आले नाही तर त्या लाभार्थ्यांची प्राधान्य यादी (Seniority List) अथवा प्रतिक्षा यादी (Waiting List) तयार करण्यात येणार नाही अथवा पुढील आर्थिक वर्षात त्यांचा विचार करण्यात येणार नाही,

१०. कर्ज मंजूरी प्रकरणातील आर्थिक वर्षात कार्यवाही पूर्ण करणे आवश्यक असल्याने तसेच कर्ज वितरणासाठी उपलब्ध झालेला निधी व्यपगत होऊ नये यासाठी वेळोवेळी लाभार्थी निवड समितीच्या बैठका घेण्यात येतील. समितीच्या प्रत्येक बैठकीत मागील बैठकीतील मंजूर कर्ज प्रकरणांचा आढावा घेण्यात येईल,
११. अपर जिल्हाधिकारी यांना सार्वत्रिक निवडणुका, कायदा व सुव्यवस्था, नैसर्गिक आपत्ती, टंचाई परिस्थितीच्या कामकाजामुळे बैठक घेणे शक्य नसल्यास विशिष्ट परिस्थितीत उप जिल्हाधिकारी (सामान्य प्रशासन) किंवा निवासी उप जिल्हाधिकारी हे बैठक घेतील,
१२. समितीने मंजूर केलेल्या प्रकरणात स्थानिक बँकांकडून लाभार्थ्यांना कर्जाचे वितरण वेळेत करण्यास ज्या बँकांकडून विलंब होत आहे, अशा बँकांच्या व्यवस्थापनाच्या प्रतिनिधींना बैठकीस बोलावून तातडीने कार्यवाही करण्याबाबत सूचना देण्यात येतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक क्र. २०१९०११६१५२००७५४२२ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुनिल सरदार)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. आयुक्त, समाजकल्याण, महाराष्ट्र, पुणे,
२. व्यवस्थापकीय संचालक, महात्मा फुले मागासवर्ग विकास महामंडळ मर्या., मुंबई,
३. व्यवस्थापकीय संचालक, साहित्यरत्न लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे विकास महामंडळ मर्या., मुंबई,
४. व्यवस्थापकीय संचालक, संत रोहिदास चर्मोद्योग व चर्मकार विकास महामंडळ मर्या., मुंबई.

प्रत :-

१. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा/विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय,
२. सर्व सन्माननीय विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य,
३. मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा.मंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
५. मा.मंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. मा.राज्यमंत्री, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,

७. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,
८. सह सचिव / अवर सचिव (महामंडळे), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
९. सह सचिव / अवर सचिव (अर्थसंकल्प), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य, मंत्रालय, मुंबई,
१०. सर्व जिल्हाधिकारी,
११. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञयेता/लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर,
१२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
१३. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
१४. सहसंचालक, लेखा व कोषागरे, संगणक कक्ष, नवीन प्रशासन भवन, ५ वा मजला, मुंबई,
१५. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
१६. कक्ष अधिकारी (अर्थसंकल्प), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई ,
१७. निवडनस्ती (महामंडळे).